

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de commissie voor de Rijksuitgaven en de vaste commissies voor Economische Zaken, Europese Zaken, Financiën, Infrastructuur en Milieu, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Veiligheid en Justitie hebben leden van enkele fracties de behoefte om over de Jaarverslagen 2012 van de Europese Rekenkamer over de uitvoering van de EU-begroting en de Europese Ontwikkelingsfondsen (EOF's) een aantal vragen en opmerkingen aan het kabinet voor te leggen.

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Harbers

De voorzitter van de commissie voor Economische Zaken,
Hamer

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken
Knops

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Van Nieuwenhuizen-Wijbenga

De voorzitter van de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu,
Paulus Jansen

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Van der Burg

De voorzitter van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie,
Jadnanansing

Adjunct-griffier van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Van de Wiel

Inhoudsopgave

I.	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	3
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA- fractie	7
II.	Antwoord / Reactie van de Minister	7

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het rapport van de Europese Rekenkamer over de EU-begroting 2012. Deze leden herhalen wederom het belang dat zij hechten aan de onafhankelijke toetsing van de besteding van EU-gelden door de Europese Rekenkamer. De verantwoording is, zoals de leden van de VVD-fractie jaarlijks opmerken, niet alleen een verantwoordelijkheid van de Europese Commissie, maar ook van de lidstaten. De leden van de VVD-fractie verwachten dan ook een grotere verantwoordelijkheid voor verantwoording van de bestedingen van middelen door de lidstaten, door middel van lidstaatverklaringen. Dit is een terugkerend punt van deze leden en zij vragen daarom wederom een reactie van de Minister op dit punt. Op welke wijze is de verantwoording bij de lidstaten in zijn ogen verbeterd? Welke stappen heeft de Minister ondernomen om een verbetering van de kwaliteit van het financiële beheer van de Europese Unie te bewerkstelligen? Welke stappen kunnen nog aanvullend worden ondernomen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat het geschatte foutenpercentage wederom is gestegen: van 3,9% in 2011 naar 4,8% in 2012. Al sinds 2009 is er sprake van een toename in het foutenpercentage. Dit leidt tot een afkeurende verklaring over de regelmatigheid van de uitgaven. De leden van de VVD-fractie vinden dit een zorgelijke ontwikkeling, zeker omdat het draagvlak voor Europa toch al onder druk staat. Wat is de mening van het kabinet hierover en over de oorzaken en de oplossingen om dit te verbeteren? Is deze toename toe te schrijven aan de financiële verantwoording in specifieke lidstaten? Vorig jaar hebben de leden van de VVD-fractie aangedrongen op een vergelijking tussen lidstaten. De Minister heeft vorig jaar aangegeven dat hij de Europese Commissie verzocht heeft om een compleet jaarlijks overzicht beschikbaar te stellen van de foutenpercentages per land en per fonds, alsmede gegevens over terugvorderingen en opgelegde financiële correcties per lidstaat. Hier zijn de leden van de VVD-fractie content mee. Maar, zo valt in het verslag van het schriftelijk overleg van vorig jaar te lezen, de Europese Commissie heeft op dit verzoek in eerste instantie terughoudend gereageerd. Welke drukmiddelen heeft de Minister om de «naming and shaming» per lidstaat meer gestalte te geven?

Uit het onderzoek van de Europese Rekenkamer bleek eerder al dat in de meerderheid van de gevallen de regering van lidstaten voldoende informatie had om de fouten te voorkomen en te corrigeren. Een verplichte lidstaatverklaring, waar de leden van de VVD-fractie een groot voorstander van zijn, zou voor dit probleem een goede oplossing kunnen zijn. Welke acties onderneemt het kabinet hiertoe? Gezien het feit dat de verplichte lidstaatverklaring er nog steeds niet is, welke andere acties zal het kabinet ondernemen?

De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van sanctiemogelijkheden, bijvoorbeeld een korting op de subsidies, voor landen die teveel fouten maken bij de uitgaven. Nu zijn er voor lidstaten weinig prikkels om fouten te voorkomen. De Minister heeft vorig jaar aangegeven dat de sanctiemogelijkheden van de Europese Commissie bestaan uit onder meer het opleggen van boetes of het verminderen van de EU-bijdrage aan lidstaten of aan uitvoerende instanties, het tussentijds opleggen van een betaalstop aan uitvoerende organen in lidstaten en het afdwingen van verbeterplannen. In hoeverre zijn deze sanctiemogelijkheden daadwerkelijk ingezet? Gezien de stijging in het foutenpercentage, wat vindt het kabinet van de mogelijkheid dat fouten automatisch gaan leiden tot een nettovermindering van EU-financiering voor nationale autoriteiten, waardoor lidstaten meer gestimuleerd worden om doeltreffende controles te verrichten? Welke acties onderneemt het kabinet voor meer inzet van sancties?

De voorschriften voor de huidige uitgavenperiode 2007 – 2013 stimuleren de lidstaten slechts in beperkte mate om het systeem voor financieel beheer doeltreffender te beheren, aangezien onjuiste declaraties zomaar kunnen worden ingetrokken en vervangen zonder dat men geld uit de EU-begroting misloopt. Welke oplossing ziet het kabinet om dit via de voorschriften voor de komende uitgavenperiode te voorkomen, zo vragen de leden van de VVD-fractie.

Een oorzaak van de fouten is de complexiteit van de regelgeving in Brussel. Er worden bijvoorbeeld veel fouten gemaakt met de aanbestedingsregels (29% van de fouten bestaat uit ernstige inbreuken op aanbestedingsregels; bij het onderdeel regionaal beleid/energie/vervoer maakten ernstige overtredingen van de aanbestedingsregels 52% van de fouten uit). Welke acties ontplooit het kabinet om de complexiteit van de regelgeving te verminderen? En meer specifiek voor de Europese aanbestedingsregels? Veel fouten worden ook gemaakt bij wat wel of niet subsidiabele kosten zijn. Hoe kan hier meer duidelijkheid en zekerheid over worden gegeven, zodat er minder fouten kunnen worden gemaakt?

Fraude met uitgaven wordt geschat op 0,25%. Veel mensen denken dat dit een te laag percentage is, omdat de lidstaten dit zelf mogen opgeven, zo constateren de leden van de VVD-fractie. Hoe kan een realistisch inzicht in fraude verkregen worden?

De Europese Rekenkamer constateert dat de onderzochte toezicht- en controlesystemen slechts gedeeltelijk doeltreffend zijn in het waarborgen van de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingen bij de rekeningen. Hoe wordt er gewerkt aan de verbetering?

Plattelandsontwikkeling, milieu, visserij en gezondheid blijven het uitgaventerrein dat het meest vatbaar is voor fouten met een geschat foutenpercentage van 7,9%, gevolgd door regionaal beleid, energie en vervoer met een geschat foutenpercentage van 6,8%. Wat zijn de oorzaken en redenen voor de hoge foutenpercentages bij deze beleidsterreinen?

Wat zijn de foutenpercentages van Nederland op de verschillende uitgaventerreinen en waar wordt de tolerantiegrens overschreden?

Ongeveer 50% (1,8 miljard euro) van de financiële correcties in 2012 heeft betrekking op de besteding in 2002–2008 van cohesie uitgaven in Spanje. Wat is hiervan de reden? Hoe wordt gewerkt aan verbeteringen?

De Europese Rekenkamer stelt voor dat de Europese Commissie een kasstroomraming maakt voor de lange termijn met een prognose van de toekomstige betalingsbehoeften, om de problematiek van vastleggingen en betalingen te verminderen. Deze problematiek zorgde ervoor dat de Europese Commissie in 2012 met het beschikbare budget niet in staat was om aan alle betalingsverzoeken te voldoen. Wat vindt het kabinet hiervan? Hoe denkt het kabinet deze problematiek van vastleggingen en betalingen op te lossen?

Hoe werkt het kabinet in Europa aan het verbeteren van de doelstellingen voor de te behalen resultaten met de EU-begroting, deze zijn nu namelijk vaak zeer algemeen, en dus weinig concreet ofwel niet SMART (specifiek meetbaar acceptabel realistisch tijdgebonden). Slechts 8 van de 52 doelstellingen waren maar SMART geformuleerd.

Bij het onderdeel «Resultaten behalen met de EU-begroting» doet de Europese Rekenkamer een tweetal aanbevelingen. Wat vindt het kabinet van deze aanbevelingen en wat gaat het ermee doen? Ook met betrekking tot uitgaven en ontvangsten doet de Europese Rekenkamer aanbevelingen. Wat vindt het kabinet van deze aanbevelingen en wat gaat het ermee doen?

Vanuit de post «externe betrekkingen, steun en uitbreiding» worden maatregelen voor kandidaat lidstaten van de EU en toetredende landen vergoed. Welke landen ontvangen hiervoor middelen en hoeveel? In hoeverre zijn de bedragen gekoppeld aan de daadwerkelijke voortgang die kandidaat lidstaten en toetredende landen maken? Welke prikkel is ingebouwd om voortgang te maken?

De Europese Ontwikkelingsfondsen (EOF'S) worden ook gebruikt om begrotingssteun te verlenen aan ontwikkelingslanden. De leden van de VVD-fractie zijn geen voorstander van begrotingssteun, omdat het vaak niet doelgericht is. Nu, echter, geeft de Europese Rekenkamer ook nog aan dat de Europese Commissie in een aantal gevallen heeft nagelaten om specifieke betalingsvoorwaarden te stellen, zodat niets wordt afgesproken over de door het ontwikkelingsland te realiseren prestaties. Wat vindt het kabinet hiervan en wat gaat het kabinet hieraan doen?

De leden van de VVD-fractie merken op dat de Europese Rekenkamer vorig jaar constateerde dat er een hoog risico van belangenverstrengeling is bij de EU-agentschappen. Hier is de aanbeveling uit voortgekomen aan de betrokken agentschappen om de beleidslijnen en procedures verder te versterken en toe te zien op deugdelijke toepassing. Volgens de Minister volgt Nederland dit dossier kritisch. Kan een toelichting worden gegeven wat de inzet van het kabinet is geweest en welke verbeteringen in het afgelopen jaar zijn gerealiseerd?

De leden van de VVD-fractie hebben naast het rapport van de Europese Rekenkamer ook kennisgenomen van het rapport van de Europese Rekenkamer onder advies nr. 3/2013 over het voorstel voor een verordening van de Raad inzake het financieel reglement van toepassing op het 11e Europees Ontwikkelingsfonds. Dit is van belang met het oog op de recente berichten over verkeerd gebruik van Europees ontwikkelingsgeld in een aantal ontvangstlanden. In dit rapport stelt de Europese Rekenkamer dat het voorstel voor deze verordening niet gebruiksvriendelijk is en dat dat het voorstel niet transparant maar juist complex is. De Europese Rekenkamer stelt dat dit kan leiden tot rechtsonzekerheid en misverstanden. Daarnaast stelt de Europese Rekenkamer dat de tekst in artikel 39, welke betrekking heeft op betalingen van begrotingssteun, voor mogelijke verwarring kan zorgen en dat de tekst van dit artikel in het kader

van conditionaliteit niet krachtig genoeg is. De Europese Rekenkamer verwijst daarbij naar aanbevelingen die het zelf in eerdere verslagen omtrent begrotingssteun en conditionaliteit heeft gedaan. Kan het kabinet aangeven wat het vindt van de kritiekpunten van de Europese Rekenkamer? In hoeverre verbeteren de voorstellen van de Europese Commissie de, in het rapport van de Europese Rekenkamer over de begroting van 2012, benoemde risico's voor onregelmatigheden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het jaarverslag van de Europese Rekenkamer over de Europese begroting 2012. Deze leden zijn van mening dat de Europese Rekenkamer een belangrijke publieke functie vervult in de controle en het debat over de besteding van Europese gelden en danken de Europese Rekenkamer dan ook voor haar uitgebreide verslaglegging en heldere presentatie.

De leden van de PvdA-fractie vinden het spijtig dat het foutenpercentage over de Europese uitgaven is gestegen naar 4,8% van de totale uitgaven. Deze leden willen het kabinet vragen hoe de concrete aanbevelingen voor verbeteringen van de Europese Rekenkamer worden opgepakt in het Europese budgettaire beheer? Hoe gaat het kabinet zichzelf sterk maken voor het doorvoeren van deze verbeteringen in Europees verband? Wordt bijvoorbeeld de toekomstige subsidiabiliteit van landbouwpercelen in de lidstaten ook verbonden aan verbeteringen in het landbouwpercelenidentificatiesysteem (LPIS) en geografische informatiesystemen (GIS) waarin de Rekenkamer voor sommige lidstaten eenvoudig te verhelpen tekortkomingen constateert?

Hoewel op zowel Europees als op nationaal niveau verbeteringen mogelijk zijn, willen de leden van de PvdA-fractie specifiek aandacht vragen voor de versteviging van de budgettaire controle op nationaal niveau. De leden van de PvdA-fractie zijn ontstemd over het feit dat de Europese Rekenkamer concludeert dat bij het merendeel van de foutief verrichte betalingen de lidstaten over voldoende informatie beschikken om de fouten te kunnen ontdekken en te corrigeren. Deze leden herhalen dan ook hun inzet op een verplichte lidstaatverklaring (op politiek niveau) over Europese uitgaven en vragen het kabinet om een nadere appreciatie van de voortgang in de Nederlandse inzet op dit punt. Hoeveel van de 28 Europese lidstaten maken inmiddels gebruik van een lidstaatverklaring of leggen anderszins op politiek niveau verantwoording af over de Europese uitgaven? De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet ook in te gaan op de bevoegdheden van de nationale rekenkamers ten aanzien van Europese uitgaven in de 28 lidstaten. In welke landen vindt nog geen controle door de nationale rekenkamer plaats? Deze leden zijn er ook voorstander van dat de Europese Rekenkamer de foutenpercentages niet alleen per uitgaventerrein, maar ook per land specificeert. Door transparantie hierover wordt inzichtelijk waar verbeteringen mogelijk zijn en geeft het ook een aansporing aan lidstaten om Europese gelden beter te beheren. Deze leden begrijpen dat dit voorstel een wijziging in de controlesystematiek van de Rekenkamer vraagt, een steekproef gewogen per land en als aandeel in de totale uitgaven, maar de leden van de PvdA-fractie zijn hier sterk voorstander van en vragen het kabinet in te gaan op de mogelijkheden binnen de huidige juridische kaders om een dergelijk onderzoek te verrichten? Deze leden zijn ook kritisch op het huidige kader voor financiële correcties en terugvorderingen bij geconstateerde fouten, deze leden vragen hoe het kabinet de kwaliteit en snelheid van dit systeem beoordeelt, mede gelet op de forse stijging van de correcties naar 3,7 miljard euro in 2012 (van 1,1 miljard euro in 2011) die betrekking hadden op gelden uitgegeven tussen 2000 en 2006. Betekent

dit dat pas in 2012 de definitieve uitgaven over de periode 2000–2006 vastgesteld konden worden? De leden van de PvdA-fractie constateren bovendien dat de terugvordering bij de cohesiegelden niet op het projectniveau plaatsvindt, maar op het niveau van de lidstaat. Klopt dit? Geeft dit wel voldoende correctie op het niveau van het individuele project of individu? Wat is het Europees beleid ten aanzien van de subsidiabiliteit van projecten, instanties, bedrijven of personen bij wie in het verleden grove fouten zijn vastgesteld in het verantwoord beheer van gelden op de uitgaventerreinen cohesie, landbouw en plattelandsontwikkeling? Kunnen personen worden uitgesloten van het ontvangen van Europees geld en hoe vaak gebeurt dit bij benadering? Beschikken lidstaten over voldoende bevoegdheden om onterecht uitgekeerde Europese subsidies terug te vorderen of is actie vanuit de Europese instellingen zelf daarvoor nodig?

De leden van de PvdA-fractie observeren dat de begrotingssystematiek van de Europese begroting, waarbij vastleggingen over meerdere jaren kunnen leiden tot betalingen, tot grote onzekerheid leidt over de precieze hoogte van de uitgaven in een jaar. Deze leden stellen vast dat er nu nog een stuwmeer (reste à liquider) van 217 miljard euro aan vastleggingen resteert, dat al dan niet over de aankomende begrotingsperiode 2014–2020 tot uitkering gaat komen. Kan het kabinet nader toelichten hoe het voornemens is om te gaan met dit stuwmeer aan verplichtingen uit de vorige MFK-periode en hoe het hier in zijn begrotingsramingen rekening mee houdt? Wat is de maximale termijn waarbinnen deze gesplitste vastleggingskredieten tot uitkering kunnen komen en is dit gewijzigd naar aanleiding van de onderhandelingen over het MFK 2014–2020? De leden van de PvdA-fractie willen eveneens het kabinet vragen nader in te gaan op de aanbeveling van de Europese Rekenkamer ten aanzien van het kasbeheer van de Europese Commissie. De Europese Rekenkamer stelt: «De ERK is van oordeel dat de Commissie een kasstroomraming voor de lange termijn met een prognose van de toekomstige betalingsbehoeften moet opstellen en publiceren om te helpen bij de vaststelling van de toekomstige behoeften (...)». Deze leden maken hieruit op dat Europese Commissie reeds nog geen kasstroomraming maakt en deelt met de lidstaten. Klopt dat? Graag ontvangen deze leden een toelichting van het kabinet op zijn oordeel over het kasbeheer van de Europese Commissie en hoe gaat het kabinet de aanbeveling van de Europese Rekenkamer oppakken? Deze leden zijn van mening dat de Europese Commissie als beheerder van de Europese gelden verantwoordelijk is voor een goed budgettair management. Gelet op de niet onaanzienlijke overschrijdingen van de jaarlijkse Europese begrotingen in recente jaren verdient de versteviging van het budgettair beheer absolute prioriteit stellen deze leden om zo de voorspelbaarheid van de uitgaven te verbeteren.

De leden van de PvdA-fractie steunen de Europese Rekenkamer in haar pleidooi voor een versterkte focus op de doelmatigheid van de uitgaven en prestatiegerichtheid van het financieel beheer. Deze leden roepen het kabinet dan ook op om de politieke aandacht binnen de Raad van Ministers voor het jaarlijkse evaluatieverslag over de Europese uitgaven van de Europese Commissie te versterken en te pleiten voor meer onderzoek naar de effectiviteit van de gedane Europese uitgaven. Heeft de Europese Rekenkamer kenbaar gemaakt hoe zij zelf aan de doelmatigheid van de uitgaven wil gaan toetsen en of dat mogelijk is binnen de huidige personele bezetting en financiële kaders? De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat beleidsdoelstellingen waar mogelijk aan indicatoren gekoppeld moeten worden en SMART (afrekenbaar) moeten worden geformuleerd. Wat is de inzet van het kabinet op deze twee punten? Is het kabinet eveneens voornemens de effectiviteit van de uitgaven prominent

terug te laten komen in de voorgenomen «mid-term review» in de MFK-periode 2014–2020?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

Volgens de Europese Rekenkamer is het foutenpercentage voor de uitgaven uit de EU-begroting als geheel in 2012 4,8%, een stijging van 0,9% ten opzichte van 2011. Verder blijkt dat op bijna alle afzonderlijke uitgaventerreinen het foutenpercentage is gestegen. In 2012 vertoonden alle terreinen, die beleidsuitgaven betreffen, fouten van materieel belang. De stijgingen in het geschatte foutenpercentage waren het grootst voor de uitgaventerreinen (a) werkgelegenheid en sociale zaken, (b) landbouw: marktondersteuning en rechtstreekse steun en (c) regionaal beleid, energie en vervoer. Is de Minister ook van mening dat in tijden van krappere financiële mogelijkheden het voor het draagvlak essentieel is dat de Europese begroting juist minder fouten laten zien? Is de Minister van zins om in Europees verband te komen tot voorstellen die erop neer komen dat richting lidstaten, waarbij fouten zijn geconstateerd, er niet tot uitbetaling of tot inhoudingen wordt overgegaan?

De Europese Rekenkamer benoemt verder dat voor veel terreinen van de EU-begroting het wetgevend kader complex is en er onvoldoende prestatiegerichtheid bestaat. De voorstellen voor de programmeringsperiode 2014–2020 inzake landbouw en cohesie blijven voornamelijk gebaseerd op input (georiënteerd op uitgaven) en zijn daardoor nog steeds eerder nalevings- dan resultaatgericht. Slechts 8 van de 52 doelstellingen waren specifiek, meetbaar, haalbaar, relevant en tijdgebonden (SMART) geformuleerd. Is de Minister van mening dat eigenlijk pas na een SMART-geformuleerde doelstelling middelen toegedeeld zouden mogen worden? Zo ja, welke stappen wil de Minister gaan ondernemen opdat het aantal doelstellingen dat SMART geformuleerd is, stijgt naar minimaal de helft, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

II. Antwoord / Reactie van de Minister